

Nr 489

Av herrar Cassel och Björkman, i *anledning av vissa Kungl. Maj:ts framställningar under åttonde huvudtiteln.*

(Lika lydande med motion nr 423 i Första kammaren)

I årets statsverksproposition föreslås, att riksdagen under punkt 67, Bidrag till studiecirkelverksamhet, för budgetåret 1962/63 skall anvisa ett förslagsanslag av 14,8 milj. kronor. Jämfört med föregående år innebär detta en ökning med 1,3 milj. kronor.

Enligt kungörelse nr 508:1947 (med senare ändringar) utgår statsbidrag till studiecirkelverksamhet enligt följande grunder, nämligen till allmän studiecirkel med högst hälften av kostnaden för handledararvode och studiemateriel dock med högst sju kronor 50 öre för studietimme, och för ungdomscirkel med högst tre fjärdedelar av kostnaden för handledararvode och studiemateriel, dock med högst elva kronor för studietimme. Statsbidraget är begränsat till sammanlagt högst 300 kronor för studiecirkel och budgetår. Som villkor för statsbidrag gäller — om skolöverstyrelsen ej medger undantag — att studietiden skall utgöra minst 20 studietimmar, fördelade på minst tio sammankomster, och att antalet deltagare i varje sammankomst skall utgöra minst fem.

Enligt överstyrelsens beräkningar har studiecirkelverksamheten under tioårsperioden 1950/51—1959/60 trefaldigats. Ökningen har emellertid under budgetåret 1960/61 varit ringa. Sålunda har endast 730 studiecirkel tillkommit, vilket innebär att den av skolöverstyrelsen i petita för 1961/62 beräknade årliga ökningen om 6—10 procent icke inträffat.

Under senare år har de av riksdagen beslutade anslagen kraftigt överskridits. Anslaget överskreds under de två närmast föregående budgetåren med omkring 20 resp. 10 %. För att undvika sådana anslagsöverskridanden samt för att erhålla bättre överensstämmelse mellan anslagsförbrukningen och riksdagens beslut föreslår vi att anslaget överförs från förslagsanslag till obetecknat anslag.

Vi anser också att nu gällande statsbidragsbestämmelser ändras så, att bidrag får utgå för *allmän studiecirkel* med högst 40 % av kostnaderna för handledararvode och studiemateriel, dock med högst sex kronor för studietimme. Dessutom föreslår vi att antalet deltagare i både *allmän studiecirkel* och *ungdomscirkel* höjes från lägst fem deltagare för att en studiecirkel skall kunna bildas och fortlöpande sammanträda till lägst sju deltagare.

Det stora antalet studiecirkel och den tidvis kraftiga expansionen av

verksamheten har medfört att den kontroll över medlens användning som utövas av studierektorerna inte kunnat upprätthållas i samma utsträckning som tidigare. Det är emellertid betydelsefullt att medel som riksdagen anvisar till studieförbunden inte användas till andra ändamål än dem som anvisats i författningarna. Vi föreslår därför att särskild utredning skyndsamt måtte verkställas rörande utövande av kontrollen över de bidrag som ställts till den fria folkbildningens förfogande.

I anledning av ovanstående föreslår vi att förevarande anslag för budgetåret 1962/63 uppföres med 12 milj. kronor.

Alltsedan budgetåret 1957/58 utgår ur anslaget under punkt 70, Utbildning av ungdomsledare, bidrag till utbildning av ungdomsledare inom de politiska ungdomsorganisationerna. Av principiella skäl måste vi bestämt motsätta oss detta. Vår uppfattning om de demokratiska partiernas fria ställning låter sig inte förenas med principen att de politiska organisationerna skall stödjas med statsmedel. Om dessutom dessa medels förbrukning motiveras med behovet av ideellt arbete bland ungdomen kan vi svårigen förstå det berättigade i att politiska organisationer skall kunna tillgodogöra sig dessa medel för sina ändamål. Det är nämligen enligt vår uppfattning inte möjligt att uppspalta verksamheten inom en politisk organisation i politiska och icke-politiska verksamhetsfält och målsättningar.

I anledning härav föreslår vi att förevarande anslag uppföres med ett 180 000 kronor lägre belopp än vad departementschefen äskat.

Beräffande anslaget under punkt 72 Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer gör sig samma principiella invändningar gällande. Vi hänvisar därför till vad vi anfört i samband med punkt 70, Utbildning av ungdomsledare, och föreslår att anslaget under förevarande punkt uppföres med ett 82 000 kronor lägre belopp än vad departementschefen äskat.

Under återopande av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av nedanstående punkter under åttonde huvudtiteln måtte

Punkten 67

a) besluta att bidrag till allmän studiecirkel skall utgå med högst 40 procent av kostnader för handledararvode och studiemateriel, dock med högst sex kronor för studietimme,

b) besluta att antalet deltagare i allmän studiecirkel samt ungdomscirkel vid varje sammankomst skall utgöra minst sju,

c) besluta att bidrag skall utgå i mån av tillgång på medel,

d) till Bidrag till studiecirkelverksamhet för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 12 000 000 kronor, samt

e) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att utredning snarast måtte verkställas om hur kontroll skall utövas över de statliga bidrag som ställes till den fria folkbildningens förfogande;

Punkten 70

a) besluta att statsbidrag icke skall utgå för utbildning av ungdomsledare för politiska organisationer,

b) till Utbildning av ungdomsledare för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 520 000 kronor;

Punkten 72

a) besluta att statsbidrag inte skall utgå till instruktörsverksamhet vid politiska organisationer,

b) till Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 689 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1962

Leif Cassel

Folke Björkman